

OSVRTI

NOVE NADE ZA EVROPSKU KATEHEZU

Rudi Paloš

4. listopada 1887. napisao je svećenik Andreas Seidl iz Münchena pismo nekolicini subrača svećenika u kojima im izlaže ideju da osnuju „slobodno udruženje” münchenskih kateheta. Već 25. listopada iste godine sastalo se u Münchenu, u ondašnjoj Kući katoličkih udruženja u Kirchenstrasse 28, 20 dušobrižnika na konstituirajuću sjednicu Münchenskog katehetskog udruženja. Prva opća sjednica Udruženja održana je 8. studenoga iste godine. Bila su prisutna 33 člana koji su izabrali Andreasa Seidla za prvog predsjedavajućeg Udruženja.

To su bili počeci katehetskog udruženja koje će označiti povijest i rast kateheze ne samo u Münchenu nego i u cijeloj Njemačkoj, odnosno u Evropi i čitavom svijetu. Naime to je udruženje, koje je ispočetka imalo pokrajinski karakter (Bavarska), kasnije preraslo u svenjemačko katehetsko udruženje ili, kako se od 1921. pa sve do danas zove, u Njemačko katehetsko društvo (Deutscher Kateheten Verein – DKV). To je društvo zaslužno za metodološki napredak kateheze (početkom XX. st. uvodi, zajedno s bečkim katehetičarima, novu katehetsku metodu koju se obično zove „münchenska” ili „bečka” metoda, a poslije drugog svjetskog rata promiče tzv. „kerigmatsku metodu” – prisjetimo se njemačkog „zelenog katekizma” iz 1955 g!) u svjetskim razmjerima, a organiza-

tor je i nekoliko katehetskih kongresa. Dovoljno je malo pogledati u ne baš tako daleku povijest: godine 1912. održan je u Beču, neposredno prije Svjetskog euharistijskog kongresa i Katehetski kongres, a za 1914. godinu bio je planiran isti takav kongres u Münchenu, međutim održan je tek 1928. godine (zbog I. svjetskog rata). Nakon II. svjetskog rata DKV priređuje 1955. godine novi njemački „zeleni” katekizam, preveden na 30 jezika (godine 1963. objavljen je i na hrvatskom u Sarajevu), a 1960. godine pod vodstvom austrijskog isusovca, katehetičara i misionara J. Hofingera, priređuje, neposredno prije Svjetskog euharistijskog kongresa u Münchenu, Međunarodni katehetski tjedan u Eichstättu. DKV u međuvremenu neprekidno pridobija nove članove (danas broji više od 10.000 članova), priređuje i izdaje brojne katekizme i katehetska pomagala, a izdavač je i nekoliko časopisa: to je prije svega mjesečnik „Katechetische Blätter”, zatim tromjesečnik „Unterwegs” i polugodišnjak „Materialbrief Gemeindekatechese”. Godine 1983. DKV organizira u Freiburgu Svenjemački katehetski kongres pod geslom: „Učiti vjerovati jedni s drugima u obitelji, župi, školi”. Na tom je kongresu odlučeno da se za desetak godina organizira novi katehetski kongres. Međutim 100. obljetnica osnutka DKV bila je izravni poticaj

da se misli na organiziranje novog katehetskog kongresa nešto prije, te je tako odlučeno da se već 1987. godine u Münchenu održi Međunarodni katehetski kongres. On je i održan u poduhovskom tjednu ove godine, od ponedjeljka 8. lipnja do četvrtka 11. lipnja, u prostorima Crkvenog centra u Münchenu, gdje je ujedno i sjedište DKV (predio grada zvan Haidhausen, Preysingstr. 83). Kongresu se namjerno htjelo dati međunarodni pečat kako bi prisustvo sudionika iz raznih naroda i zemalja bio poticaj za zajedničko traženje puta u navješćivanju i življenju vjere u današnjem, sekulariziranom svijetu. Na Kongresu je sudjelovalo oko 2.500 sudionika iz 29 zemalja: Austrije, Belgije, Brazila, Čilea, Danske, Filipina, Finske, Francuske, Grčke, Indije, Irske, Islanda, Italije, Jugoslavije (dvadesetak iz hrvatskog jezičnog područja), Južnoafričke Republike, Lihtenštajna, Luksemburga, Mađarske, Nizozemske, Norveške, Njemačke Demokratske Republike, Poljske, Portugala, Rumunjske, Savezne Republike Njemačke, Švedske, Švicarske i Velike Britanije.

Kongres je bio pripreman nekoliko godina tako da se, zahvaljujući i poslovičnoj njemačkoj pedantnosti, sve odvijalo bez zastoja i u zavidnom skladu i redu. Programom je bilo predviđeno nekoliko razina sudjelovanja: predavanja, razgovori i rad u skupinama, liturgijska slavlja, zajedničko druženje. Predavanja i rad u plenumu održavali su se u velikom šatoru, podignutom u dvorištu uz sjedište DKV, posebno za tu priliku, a razgovori i rad po skupinama u prostorima Crkvenog centra te u drugim prostorima grada Münchena. Uz taj „službeni” dio, Kongres je imao i bogat „neslužbeni” dio. Naime nije toliko riječ o instinski „službenom” i „neslužbenom” dijelu, nego o raznim dijelovima programa i o popratnim manifestacijama organiziranim posebno za tu priliku. Poseban, pismeni pozdrav sudionicima Kongresa uputili su Martin Kruse, predsjednik Vijeća Njemačke evangeličke Crkve te Georg Kronawitter, gradonačelnik grada gostoprimeca. Među popratnim manifestacijama svakako treba istaknuti razne izložbe koje su priredile njemačke karitativne organizacije: Adveniat, Caritas, Misereor, Missio (Aachen i München), Papinsko djelo misijskog

djetinjstva, zatim izložba koju je priredila Münchenska pokrajinska skupina djela „Pax Christi” pod geslom „Igrajmo se jedni s drugima – ne jedni protiv drugih”. Na posebnom je prostoru priredena izložba o „povijesti kateheze” od početaka kršćanstva do 19. st., odnosno od osnutka DKV do danas. Bili su tu ujedno izloženi i suvremeni kat. priručnici i pomagala iz zemlje domaćina kao i iz nekoliko drugih evropskih zemalja, npr. iz Italije, Francuske, Irske i Jugoslavije. S hrvatskog jezičnog područja bilo je izloženo nekoliko izdanja „Malog Koncila”, zatim katekizmi „Kršćanske sadašnjosti” (skupina „Symbolon”) te izdanja „Katehetskog salezijanskog centra”. Na odvojenom prostoru bila su izložena njemačka katehetska pomagala i priručnici za školski i župni vjeronauk, zatim materijali koje priređuje i izdaje DKV te izložba umjetnika – religioznih pedagoga iz Austrije, Švicarske i Njemačke. Bila je priredena i izložba preko 500 slika i crteža djece i mladih (od 6 do 16 godina) na temu „Moja slika Isusa”. Osim toga sudionici su mogli razgledati i kupiti knjige na prodajnoj izložbi suvremene njemačke pastoralno-teološke literature, koju su organizirale münchenske knjižare „Herder” i „Pfeiffer”. Budući da su na Kongresu sudjelovali i mnogi vjeroučitelji-roditelji, organizatori su se pobrinuli i za poseban program za djecu (bilo ih je sedamdesetak). Obroke (ručak, večeru i osvježenje između predavanja) priredili su i posluživali „Maltežani” („Malteser-Hilfsdienst”).

Kongres je započeo s radom u ponedjeljak uvečer u 19.00 sati. Prisutne je pozdravio predsjednik DKV Karl Heinz Schmitt te voditelj te večeri Ambroise Binz. Kratko razmatranje izrekli su zatim Gabrielle Miller (njemački), Isabelle Seif (francuski), Mette Andresen (engleski) i Sonja Cussigh (talijanski). Pozdravnu riječ münchenskog nadbiskupa kardinala Friedricha Wettera i pape Ivana Pavla II. pročitao je pomoćni münchenski biskup Engelbert Siebler. Nakon toga je uslijedilo kratko pozdravljanje na jezicima prisutnih naroda (naime pojedini sudionici izlazili su na pozornicu i na svom materinjem jeziku – ili dijalektu – izrekli geslo Kongresa: „U mnogim jezicima jednodušni – Učiti vjerovati u Evropi”). Za to su vrijeme prisutnima u šatoru podijeljeni kruh i vino, a za

glazbeni dio programa pobrinuli su se članovi Münchenske glazbene skupine „Kontakte“, kao i skupine iz Italije, Poljske, Španjolske i Švicarske.

Drugog dana Kongresa, u 7.45 sati, bila su u tri Münchenske crkve svečana euharistijska slavlja za sudionike, koje su predvodili biskupi Franz Josef Kuhnle (Rottenburg), Engelbert Siebler (München) i Paul Wehrle (Freiburg). Točno u 9 sati svi su opet bili u kongresnom šatoru gdje im se prvo obratio biskup Karl Lehmann iz Mainza predavanjem pod naslovom „Učiti vjeru tamo gdje se vjera živi“. On je istaknuo važnost kršćanske zajednice – župe za autentični kršćanski život u današnjem vremenu. Nakon tog predavanja uslijedilo je drugo, pomalo neobično, ali svakako vrlo djelotvorno „predavanje“: Clemens Schaub i Werner Tzscheetzsch izveli su scenski prikaz i pantomimu na temu: „Zajednica (župa) je tu za sve“. Kratkim iskazima pridružili su im se i predstavnici raznih područja na kojima se vjera živi i poučava: Günter Stachel (profesor religiozne pedagogije), Michaela Unterstaller (učiteljica u školi), Josef Quadflieg (otac obitelji i stručnjak za religiozni odgoj u dječjim vrtićima), Christa Kemmer-Lutz (župna suradnica) i Hans Georg Ziebertz (suradnik u omladinskom pastoralu).

Taj isti dan, utorak poslije podne, bio je rezerviran za rad u 14 podskupina koje su se rastrkale diljem grada po raznim prostorima gdje su sudionici u zajedničkom razgovoru i izmjeni misli nastojali odgovoriti na pitanje: „Što me pokreće da učim i poučavam vjeru?“. Rad svake podskupine sastojao se od tri dijela: prvi, zajednički dio uz početno razmatranje, zatim podjela na manje skupine i izmjena misli te ponovni rad u većoj skupini. U tim razgovorima i izmjenama misli čula su se razna iskustva i opisi življenja vjere u svakodnevnom životu, iznesene su poteškoće i zabrinutosti, kao i želje i nadanja, što je svima pomoglo da se bolje razumiju, a poslužilo je i kao svojevrsno ohrabrenje za daljnji život u vjeri.

Istoga dana, u utorak 9. lipnja navečer u 19 sati, bila je u velikom šatoru zajednička proslava stotog rođendana Njemačkog katehetskog društva. Bilo je tu glazbe, šale, pozdrava, sjećanja i dobrih želja popraćenih pljeskom i smijehom

mnoštva okupljenog u kongresnom šatoru.

Treći dan Kongresa započeo je jutarnjom molitvom sudionika u tri Münchenske crkve u 7.45 sati da bi se već u 9 sati svi opet našli u kongresnom šatoru. Tu je prvo predavanje održao švicarski kapucin, bivši misionar u Tanzaniji, profesor i poznati pisac, Walbert Bühlmann, na temu „Poticaji – razmišljanja iz mladih Crkava“. On je podsjetio da je dužnost kršćana, a posebno nas vjeroučitelja, da naš kršćanski život učinimo vjerodostojnim i životnim. U tom smislu dobro je imati na umu i iskustvo kršćanskog života tzv. „mladih Crkava“, tj. kršćanskih zajednica izvan Evrope – u Latinskoj Americi, Africi i Aziji. Latinskoamerička Crkva potiče nas da *vjeru činimo*, afrička Crkva nam je poticaj za novu *inkulturaciju* vjere, a azijska Crkva nas zove da, polazeći od vjere, nastojimo *tumačiti svijet*, stupivši u *dijalog* sa svim ljudima. U tom smislu i Crkva u Evropi treba nastojati *evangelizirati* – navješćivati Radosnu vijest, zatim *šalomizirati*, tj. navješćivati i konkretizirati mir i spasenje te, napokon, *kristijanizirati*, tj. učiniti ljude kršćanima po krštenju. Nakon Bühlmanna, uslijedili su kratki prikazi o katehetskoj situaciji u pojedinim evropskim zemljama. Cesare Bissoli iz Rima govorio je o suvremenoj katehetskoj situaciji u Italiji, spomenuvši njihove probleme kao što su proces dekristijanizacije, ali i pozitivne vidove kao što su svjesnije življenje vjere i dobrovoljački pokret. Među zadacima talijanske kateheze Bissoli je posebice istaknuo promicanje kateheze koja oblikuje odraslu kršćansku osobnost i dužnost da se kateheza obrati posebno odraslima, tj. mladima počevši od 18. godine života. Tu je zatim zadatak misionarske evangelizacije, jer mnogi talijanski kršćani više ne znaju što to znači biti kršćanin. Kateheza stoga treba biti uvođenje u kršćanstvo, trajni odgoj, prvo suočavanje s kršćanstvom i produbljivanje u kršćanskoj vjeri. Posebnu pažnju treba obratiti današnjem čovjeku i situaciji u kojoj živi, s osobitom pozornošću prema siromasima i odbačenima. Napokon, svaka crkvena zajednica treba imati svoj posebni pastoralni plan, koji uključuje propovijedanje, slavljenje i prakticiranje kršćanske djelotvorne ljubavi. I talijanska se Crkva, zak-

ljučio je Bissoli, sprema za Katehetski kongres krajem travnja 1988. u Rimu, te već sada srdačno poziva i sudionike Münchenskog kongresa da im se pridruže.

Mette Andressen, nacionalni direktor za katehezu u Norveškoj, govorila je o katehetskoj situaciji u pet evropskih nordijskih zemalja u kojima je Katolička Crkva u dijaspori. Zbog te specifične situacije često su puta euharistijska slavlja jedina mjesta i prilika za katehizaciju. Kateheza stoga tamo ima nužno i ekumenski karakter, nastoji izbjegavati polemiku i korektno prikazivati druge Crkve. U toj situaciji, kad se u mnogim katoličkim župama zajedno nalaze pripadnici i do 45 raznih nacija, Crkva nastoji razviti odgovarajuću katehezu. Tako je npr. nastao tzv. model intenzivnog poučavanja: jednom mjesečno sastaju se subotom posebno djeca i posebno roditelji na trosatnu katehezu, koja završava liturgijskim slavljem.

Tajnik Katehetskog vijeća pri BKJ Josip Baričević govorio je o katehetskoj situaciji u Crkvi u Jugoslaviji. On je ukratko prikazao specifičnost naše konkretne situacije, osobito napore koji se zadnjih godina čine na katehetskom polju: izobrazba vjeroučitelja, ustanovljivanje i rad katehetskih centara i ekipa, priređivanje i izdavanje raznih katehetskih pomagala i priručnika, nacrt za novi katehetski plan i direktorij. I u nas se, kao i u tolikim drugim sredinama, uočava važnost kateheze odraslih i potreba stvaranja zajednica koje žive i svjedoče vjeru, što ostaje i kao zadatak za budućnost, naglasio je Baričević.

Predsjednik nacionalnog katehetskog vijeća iz Nizozemske, Jules Jansen, istaknuo je kao problem njihove Crkve zadatak za ponovnim oživljavanjem župne kateheze, budući da se školska religiozna poduka pokazuje nedovoljnom za odgoj u vjeri. U tom je smislu potrebno izobraziti i odgovarajuće župne vjeroučitelje.

Voditelj pariškog Nacionalnog centra za religiozno podučavanje i predsjednik evropskog susreta nacionalnih direktora za katehezu, Stanislas Lalanne istaknuo je da se francuska kateheza nalazi u opasnosti da postane rubnom i nevažnom pojavom u društvu. Stoga je za katehezu u Francuskoj osobito važno stvoriti „katehetska mjesta” u kojima se vjera ne samo

prenosi nego i zajednički živi. I u francuskoj se Crkvi postavlja kao osobiti zadatak izobrazba vjeroučitelja.

Bill Murphy prikazao je katehetsku situaciju u obje Irske. Naime, kako je on rekao, iako je riječ o politički dvije odvojene države, Crkva ima zajednički program koji nastoji ostvarivati u skladu s postojećim političkim prilikama i mogućnostima. U irskoj Crkvi, koja još nije toliko pogođena sekularizacijom kao Crkva na evropskom kontinentu, kateheza je još uvijek uglavnom povjerena školi i dobro je organizirana. Religiozni odgoj odraslih odvija se poukom na nedjeljnim liturgijama, zatim u molitvenim i biblijskim skupinama, na susretima bračnih parova, župnim obnovama, u pokretu kršćanskih obitelji, zajednicama za kršćanski život, na hodočašćima, deveticama, u organizaciji zvanj „Marijina legija”. Kao osobiti problem irska Crkva osjeća opadanje prakse molitve u obitelji i sve veći materijalizam također i na selu.

Alessandro Rossi, misionar u Talijanskoj katoličkoj misiji u Oberhausenu (SRNJ), govorio je o „katehazi katoličkih iseljenika u Evropi”, istaknuvši nekoliko zajedničkih pojedinosti. Za kršćansku zajednicu poseban su problem, osim već poznatih društvenih, ekonomskih i političkih problema i razlika, i slijedeći elementi: a) neznakovitost, za iseljenike (= strane radnike), religioznog govora i religiozne pedagogije koji su se razvili u evropskim Crkvama u razdoblju nakon II. vatikanskog sabora, bilo u njihovim matičnim zemljama, bilo u zemljama u kojima žive i rade; b) nedjelotvornost pastoralno-katehetskog ustrojstva zemalja gostoprimaca s obzirom na doseljenike; c) nedostatak i nedjelotvornost pastoralno-katehetskih ustrojstava bilo mjesnih, bilo etničkih katoličkih misija, posebno za drugi naraštaj doseljenika. Kao zadatak za domovinske Crkve, a također i za Crkve zemalja gostoprimaca, Rossi je istaknuo: a) prvenstvo evangelizacije nad katehezom; b) radnički pastoral; c) prvenstvo obiteljskog pastorala i kateheze; d) prvenstvo evangelizacije i kateheze odraslih; e) pastoralno i katehetsko nadopunjavanje između mjesnih struktura (župa, škola itd.) i etničkih pastoralnih ustrojstava (misije, skupine itd). Potrebno je

stoga, zaključio je Rossi, iznaći katehetski jezik i modele koji će odgovarati posebnosti i „različitosti” situacije iseljništva.

Istoga dana, u srijedu 10. lipnja od 15 do 18 sati, sastali su se u 48 odvojenih skupina sudionici Kongresa na zajednički razgovor o temi: „Novi putovi posredovanja vjere”. Svaka je skupina imala jednog ili više posebno pripremljenih voditelja, a u nekima su bili prisutni i službeni prevodioci. I ovaj puta su se sudionici Kongresa razili po raznim prostorima grada u skupni rad. Zbog skučenosti prostora navodimo ovdje samo teme rada pojedinih skupina, izostavljajući imena voditelja. Nemoguće je dati bilo kakav prikaz rada u tim skupinama, budući da na Kongresu nije bilo zajedničkog iznošenja iskustava i mišljenja, iako će vjerojatno u Zborniku koji će izaći ujesen ove godine biti ukratko prikazan i rad tih skupina. Evo tema koje su obrađivale skupine u srijedu poslijepodne: 1. Pristup slici (dvije skupine); 2. Pjesma u školskoj religioznoj poduci i u radu s mladima; 3. Suvremena rock glazba; 4. Vjeri dati određeni lik; 5. Životno kamenje – pronaći i otkriti religiozne simbole; 6. Biblijska meditacija s djecom u predškolskoj dobi; 7. Literatura u školskoj religioznoj poduci; 8. Naviještanje plesom; 9. Ples i liturgija; 10. Suvremena umjetnost u posredovanju vjere; 11. Slike vjere; 12. Stvaralački oblici tumačenja života u katehezi odraslih; 13. Iznova učiti Evanđelje putem rada i njegovih odnosa; 14. Ekumenski biblijski rad; 15. Seosko dušobrižništvo; 16. Učiti vjeru suočeni s problemima današnjeg svijeta; 17. Slika Boga i povjerenje u Boga. Religioznopedagoški vidovi karizmatične obnove zajednica; 18. Crkvene bazične zajednice na Filipinima – model za nas?; 19. Pastoral hendikepiranih; 20. Religioznopedagoški rad s problematičnom djecom; 21. Kako afrički kršćani zajedno razmatraju Sv. pismo; 22. Duhovnost i kateheza; 23. Svakodnevna religioznost radničke mladeži; 24. Bog mi se pokazuje u tebi – susret s Bogom na našem životnom putu; 25. Vjera i život u malim zajednicama – katehetsko iskustvo jedne seoske zajednice; 26. Postupak s AV-pomagalima pri prenošenju vjere; 27. Razmišljanja i razgovori o Kongresu; 28. Prenosjenje vjere u iseljeničkom dušobriž-

ništvu; 29. Iseljenički dušobrižnik u župnoj zajednici; 30. Kršćanska vjera u religioznom pluralističkom društvu; 31. Intenzivni model poučavanja u Skandinaviji; 32. Učiti vjeru u sebe-pomažućim skupinama; 33. Razgovori o braku; 34. Kateheza mladih u evropskim zemljama; 35. Učiti vjeru zajedno s muslimanskom djecom; 36. Mladi kao evangelizirajuća snaga Crkve – biti mlad u Crkvi; 37. Obnovljeno kršćansko učenje – model Hartberg; 38. Tražiti vjeru u krizi i opasnosti; 39. Školsko dušobrižništvo; 40. Put vjere u Poljskoj; 40. „Bit ćete mi svjedoci”; 41. Učiti vjerovati jedni s drugima – župna kateheza s odraslima i mladima zajedno u istom procesu; 42. Kateheza odraslih i radio; 43. Put vjere sa starijim ljudima; 44. Tko je Isus Krist; 45. Priprava na sakrament potvrde kao životna pratnja; 46. Učiti vjeru u obiteljskom suzajedništvu; 47. Ponovno otkriveni katekumenat.

Istoga dana, u srijedu navečer, program je predviđao još dvije aktivnosti: zajednički susreti pojedinih skupina (prema vlastitoj želji) i tzv. „liturgijsku noć” u 21.30 sati u Crkvenom centru.

Posljednjeg dana Kongresa, 11. lipnja prije podne, održao je završno predavanje predsjednik DKV, Karl Heinz Schmitt. On je nastojao u nekoliko riječi izreći zaključke o upravo održanom Kongresu. Naglasio je da se pri organiziranju Kongresa išlo za tim da se istakne kako se vjera može učiti ondje gdje se i živi. Isto se tako postavilo pitanje može li se uistinu učiti i poučavati vjeru i kako biti kršćanin? Schmitt je podsjetio na Bühlmana koji je istaknuo kako danas u Evropi postoji opasnost da se pojedini problemi na području vjere i kateheze pokušavaju riješiti jednostavnim prenošenjem iskustava iz tzv. trećeg svijeta, a to svakako ne bi bilo dobro budući da je potrebno prije svega gledati na potrebe i zahtjeve samih evropskih mjesnih Crkava. Evanđelje nam, naglasio je Schmitt, ne prenosi jedino vijest o spasenju, nego nam daje i pomoć za otkrivanje i otvaranje u svrhu opažanja situacije u životu pojedinih ljudi i društva, kao i životnih uvjeta koji zahtijevaju ozdravljenje. U Evropi se opaža, nastavio je Schmitt, sve veće osiromašenje života i to osobito na tri područja: u odnosu čovjeka prema

samome sebi, prema drugima i prema životnoj okolini. Kao i u Latinskoj Americi, trebalo bi i u Evropi, na nama svojstven način, stvarati zajednice koje će biti gostilišta mira i prijateljstva. Živa kršćanska zajednica budućnosti trebala bi biti mjesto susreta, sastajalište i gostilište u kojem ljudi razgovaraju jedni s drugima. Ako već ne možemo zajednički živjeti život, trebali bismo barem naučiti saopćivati život jedni drugima. Kršćanske zajednice trebaju biti gostinjski mira i poticaj za solidarnost, priznanje, opraštanje, slavljenje i molitvu. Napokon, istaknuo je Schmitt, možda bi se moglo primijetiti da je na Kongresu kao i u životu bilo previše ljudskog govora (= riječ), a premalo bogolikog govora (= djelotvorna ljubav). Možda bismo i mi trebali prije svega postati učenici života, ljubavi, Božji učenici, kako bismo iznova naučili taj jednostavni govor. Tada će sigurno i nama sve više snagom Gospodinova Duha uspijevati ljude „pozvati na mir” (usp. 1 Kor 7,15), zaključio je Schmitt.

Kongres je završio radom svečanim euharistijskim slavljem koje je u kongresnom šatoru predvodio pomoćni bečki biskup dr. Helmut Kratzl.

Međunarodni katehetski kongres u Münchenu danas je dio prošlosti. Kao i uvijek postavljaju se pitanja: kakvi su plodovi, što je novo taj Kongres donio, kakva korist od takvog sastanka? Možemo odmah reći da na Kongresu nisu doneseni neki zaključci koji bi danas nekoga obavezivali ili za koje bi se moglo reći da su veliki ili maleni, značajni ili beznačajni itd. A opet držim da Kongres nije bio bez značenja za današnji i sutrašnji trenutak kateheze prije svega u Zapadnoj Njemačkoj, a zatim i u cijeloj Evropi i u svijetu. Da bi nam to bilo malo jasnije, pokušat ćemo se prisjetiti opće situacije s obzirom na sastanke takve vrste u svijetu, a napose u Evropi zadnjih godina.

Pedesete i šezdesete godine XX. stoljeća obilježene su među ostalim i brojnim međunarodnim katehetskim sastancima. Nabrojiti ćemo samo neke najznačajnije. U Rimu je 1950. godine održan 1. međunarodni katehetski kongres (10–14. 10. 1950). U Louvanu je od 1. do 12. kolovoza 1955. godine održan XXV. misijski tjedan na temu „Kateheza i misije”, a nekoliko

dana kasnije, od 22. do 27. kolovoza je u Leopoldvillu–Kinšasi (današnji Zaire) održan Međunarodni studijski tjedan o religioznom i ljudskom odgoju u crnoj Africi (= službeni naziv sastanka). Već slijedeće, 1956. godine, održana su još dva važna međunarodna sastanka: Međunarodni katehetski susret „Kateheza za naše vrijeme”, u Antwerpenu od 1. do 12. kolovoza, te Međunarodni simpozij o misijskoj liturgiji u Asizu, od 17. do 18. rujna iste godine. U Bukavu (Zaire) je od 29. srpnja do 3. kolovoza 1957. godine održan drugi afrički studijski tjedan o religioznoj formaciji na temu „Krist u obitelji”, a u Nijmegenu i Udenu (Nizozemska) je od 12. do 19. rujna 1959. godine održan Međunarodni studijski tjedan o liturgiji u misi-jama, koji je raspravljao i o katehezi. 1960. godine (21–28. 7) je u Eichstattu održan već spomenuti Međunarodni tjedan o misijskoj katehezi, a od 31. listopada do 3. studenoga 1962. godine je u Bangkoku (Tajland) održan slijedeći studijski tjedan o misijskoj katehezi. 1964. godine je ponovno, u sada već većim dijelom slobodnoj Africi, održan tzv. Sveafrički međunarodni studijski tjedan o katehezi u Katigondi (Uganda). Svakako treba spomenuti i Azijski tjedan o katehezi održan u Manili na Filipinima od 23. do 30. travnja 1967. godine, kao i Međunarodni studijski tjedan „Katehist nakon II. vatikanskog sabora”, održan od 11. do 17. rujna 1967. u Aachenu (Zapadna Njemačka). Međunarodni katehetski tjedan „Kateheza i promicanje čovjeka” održan u Medellinu (Kolumbija) od 11. do 18. kolovoza 1968. godine, prvi je susret takve vrste održan na južnoameričkom kontinentu, a već slijedeće, 1969. godine, održan je sličan skup i u Sjevernoj Americi, u San Antoniu (Teksas, SAD) na temu „Sredstva društvenog priopćivanja i kateheza”. Nedugo nakon objavljivanja Općeg katehetskog direktorija održan je u Rimu tzv. Drugi međunarodni katehetski kongres pod geslom „Bog jest” od 20. do 25. rujna 1971. godine. Naziv „kongres” odnosno „tjedan” ne treba nas zbunjivati, jer ti naslovi, iako se nerijetko ponavljaju s jedinom razlikom što ispred njih stoji drugi, često puta isti, redni broj, iskazuju u mnogim slučajevima tek želju organizatora da označi važnost skupa! Slijedećih godina treba

svakako spomenuti dva važna skupa, iako nešto drugačije vrste, ali ništa manje značajna za katehezu po svjetskim mjerilima: to su biskupske sinode iz 1974. (o evangelizaciji) i 1977. godine (o katehezi), nakon kojih su objavljeni dokumenti „Evangelii nuntiandi” i „Catechesi tradendae”. Na evropskom tlu treba svakako spomenuti nekoliko nacionalnih katehetskkih susreta. Od 28. do 30. travnja 1979. održan je u Lurdu, u Palači sportova, francuski nacionalni katehetski susret na kojem je sudjelovalo 3.300 sudionika. U Zapadnoj Njemačkoj je u poduhovskom tjednu 1983. godine od 23. do 26. svibnja održan već prije spomenuti njemački katehetski kongres na kojem je bilo oko 3.000 sudionika. U Španjolskoj je 1986. godine u Madridu održan španjolski nacionalni katehetski kongres, koji je imao dva dijela: „XIX. nacionalni katehetski dani” (8–11. 4) i „Nacionalni susret katehista” (12. i 13. travnja), na kojem je sudjelovalo 220 odnosno 1.200 sudionika.

Upravo navedeni kratki pregled značajnih međunarodnih i evropskih nacionalnih katehetskkih susreta pokazuje nam da se u svijetu i u Evropi u razdoblju nakon II. svjetskog rata osjeća snažno katehetsko gibanje. Istina, nisu svi ti sastanci imali jednako značenje i jednaki odjek, ali je sigurno da je svaki od njih, na sebi svojstven način, doprinio napretku i promaknuću naviještanja i odgoja u vjeri. Tako se npr. nakon Prvog katehetskog kongresa što ga je 1950. godine u Rimu organizirala tadašnja Kongregacija za Koncil, činilo da će Kongres proći bez ikakvog konkretnog učinka. Na Kongresu nisu doneseni neki novi, revolucionarni zaključci, službeni jezik je bio latinski, a i Zbornik, koji je nakon toga objavljen, bio je također pisan latinskim jezikom, što je sve otežavalo sporazumijevanje i razumijevanje. A ipak je kao izravni plod tog Kongresa već slijedeće, 1951. godine, osnovana Evropska katehetska ekipa, koja i danas postoji i nije bez značaja za evropsku katehezu! Susret u Eichstättu 1960. godine javno je potvrdio važnost i valjanost kerigmatske metode u katehezi, susreti u Bangkoku, Katigondu i Manili označili su tzv. antropološki zao-kret u naviještanju vjere, Medellin je upozorio na važnost promicanja cjelovitog čovjeka, u

San Antoniu u Teksasu vraćena je pozornost katehetskkih djelatnika na sredstva društvenog priopćivanja, a rimski Kongres iz 1971. godine cijelom je katehetskom svijetu otkrio važnost i značenje novog Općeg katehetskog direktorija. To su samo neke od značajki i izravnih učinaka tih međunarodnih susreta. Što su oni međutim značili za međusobno upoznavanje katehetskkih stručnjaka i djelatnika iz cijelog svijeta, za strujanje i izmjenu najnovijih ideja, metoda i modela, teško je reći. U svakom slučaju, ti su susreti bili višestruko korisni, a u mnogo slučajeva i neophodno potrebni.

Što pak reći o nedavno održanom Münchenskom kongresu? Izgleda da su prošla vremena „gromoglasnih” otkrića, i munjevitih zao-kreta. Pedesetih i šezdesetih godina u Katoličkoj se Crkvi po cijelom svijetu osjećalo značajno gibanje: bilo je to vrijeme koje je neposredno prethodilo II. vatikanskom saboru, odnosno vrijeme prvog oduševljenja i provedbi zaključaka Sabora. Nakon toga je oduševljenje kod nekih splasnulo, drugi, koji su sebe smatrali velikim „naprednjacima”, bili su razočarani „sporošću” u mijenjanju, neki su izgubili oduševljenje i zamah, neki su i umrli. Došle su nove snage, ali i novi problemi. Postali smo svjesni opće sekularizacije, novog načina življenja vjere u današnjem svijetu, iznova se počelo cijeniti neke drevne vrednote, ali se isto tako uviđa potreba da se krene novim, dosad neutritim stazama. Sve to rađa određenim strahom, nepovjerenjem, malodušjem, obeshrabrenjem ili zatvaranjem u samoga sebe. Možda bi se upravo tu mogla istaknuti veličina i značaj ovogodišnjeg Münchenskog katehetskog kongresa: Nijemci su se odlučili otvoriti, pozvati Evropljane da im se pridruže u razmišljanju i u slavlju kako bi svi zajedno tražili nove putove.

Završit ćemo riječima kongresne molitve, koju je sastavila Gabriele Miller iz Rottenburga: „Gospodine Bože naš. Izašli smo iz svoje svakodnevice, mnogim smo putovima došli ovamo. Zajednička nas je briga zajedno okupila, Gospodine Bože naš: da bismo probudili nadu u našim srcima; da bismo se zajednički ohrabрили; da bismo iznova iskusili što je vjera. Gospodine Bože naš, želimo govoriti novim jezikom, naši jezici trebaju govoriti proročki, želimo učiti da budemo jednodušni, Gospodine Bože naš: da bismo kliknuli tvojim divnim djelima; da bismo kazivali tvoje prijateljstvo prema ljudima; da bismo bili svjedoci tvoga Duha. Gospodine Bože naš, ti si naša nada i naša odvažnost, ti si naša snaga i naša utjeha, preko granica i dalje, ti si naš cilj, Gospodine Bože naš.”